

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izveniši nedelje in praznika. — Inzerati do 30 petič à Din 2.—, do 100 vst 2.50 Din, večji inzerati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davki posebej. Slovenski Narod velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za izosemetvo 420.— Din. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravištvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Nenadni prihod Ace Stanojevića v Beograd

Danes dopoldne se je Aca Stanojević nenadoma vrnil v Beograd — Včeraj popoldne je bil v avdijenci v Topoli — V Beogradu napovedujejo zopet senzacionalne dogodke

Beograd, 20. septembra. Včerašnja seja klubskega odbora radikalne stranke tvori danes predmet vsestranskih komentarjev. Politični krogi soglašajo v tem, da znači popolno kapitulacijo Velje Vukičevića pred radikalskim glavnim odborom. Dejstvo, da je Vukičević pristal celo na razpust od njega organiziranega »političnega sekretarijata«, smatrajo splošno za dokaz, da je izgubil vse nade v svojo politično bodočnost ter da se namerava vdati v svojo usodo.

Njegovi ožji prijatelji in sodrujki so sedaj pridno na delu, da mu omogočijo časten umik, ki bi vsaj na zunaj ne bil poniževalen. Iz njihovih vrst se je danes kolportirala vest, da namerava Vukičević že v prihodnjih dneh podati ostavko na položaj predsednika radikalskega poslanskega kluba, da bi na ta način omogočil popolno razčiščenje odnošajev v stranki. Zatrjuje se, da so mu k temu koraku nasvetovali njegovi prijatelji, opozarjajoč ga na to, da radikalski glavni odbor tokrat noče nikakega kompromisa, na drugi strani pa, da bi bila odgovornost za razcep stranke v sedanjih težkih notranjih krizi v državi pretežka, da bi jo mogel Vukičević riskirati.

Vukičević je imel po včerajšnji seji klubskega odbora dolgotrajna posvetovanja s svojimi ožjimi somišljeniki. Teh posvetovanj so se udeležili tudi

dr. Laza Marković, Milan Stojadinović in Ilija Mihajlović, ki si že več dni prizadevajo posredovati med obema radikalskima taboroma in preprečiti razcep stranke. Očividno je Velja Vukičević pod njihovim vplivom prišel do zaključka, da je njegova nadaljna borba proti glavnemu odboru brezizgledna ter je zato sklenil, da se umakne.

Pravo senzacijo pa je vzbudil danes dopoldne nenadni prihod Ace Stanojevića v Beograd. Aca Stanojević je dopotoval iz Topole, kjer je bil včeraj popoldne v avdijenci pri kralju. Takoj po svojem prihodu je sklical konferenco članov glavnega odbora v Zemaljsko banko. Ta nenadni povratek Ace Stanojevića je izval tem večjo senzacijo, ker je Velja Vukičević še na včerajšnji seji klubskega odbora prečital njegovo pismo, v katerem sporoča, da je bolan in da pride v Beograd šele 22. t. m.

Iz tega sklepajo, da se bodo začeli sedaj dogodki naglo razvijati. V političnih krogih splošno sodijo, da je nepričakovani povratek Ace Stanojevića posledica včerajšnje brezpogojne kapitulacije Velje Vukičevića. Ni dvoma, da je včerajšnja popoldanska avdijenca Ace Stanojevića v tesni zvezi z razčiščenjem odnošajev v radikalski stranki, kakor tudi z nadaljnjim razvojem notranjepolitične situacije.

Pristaši glavnega odbora so danes dopoldne po konferenci v Zemaljski

banki napovedovali senzacionalne dogodke. Predvsem so povdarjali, da je z Veljo Vukičevićem padel tudi dr. Korošec. Glavni odbor bo baje na svoji ponedeljkovi seji odrekel njegovi vladi nadaljno podporo radikalne stranke ter pozval radikalske ministre naj podajo ostavko, da na ta način izzovejo krizo celokupne vlade. Istočasno bo glavni odbor izdelal program za bližnjo bodočnost, ki bo obsegal tudi revizijo ustave v smislu zahteve KDK. Na podlagi tega programa bo glavni odbor oficijelno pozval KDK k sodelovanju in pričel tozadevna pogajanja.

Pristaši glavnega odbora zelo optimistično presojujejo situacijo in so prepričani, da stojimo pred končno rešitvijo globoke politične in državne krize. Uverjeni so, da bo prišlo do sodelovanja med njimi in KDK. Glavni odbor v celoti osvaja tezo KDK in se pridružuje njeni zahtevi po razpustu Narodne skupščine in razpisu novih volitev.

Kakor je izjavil vodilni član glavnega odbora vašemu dopisniku, bo Aca Stanojević popoldne posetil dr. Korošca in ga oficijelno obvestil o teh načrtih glavnega odbora. V vrstah četverne koalicije so danes zelo rezervirani. Vsi vodilni politiki vladne večine pa priznavajo, da je izbruh vladne krize odvisen še od brzine, s katero se bodo razvijali nadaljni dogodki.

Težke prometne nesreče sredi mesta

Smrtna nesreča pri Zmajskem mostu. — Katastrofalen padec s kolesa. — Nezgoda na Poljanskem nasipu.

Avtomobilski, kolesarski in motociklistični promet je v Ljubljani od dne do dne večji, obenem se pa množe tudi nesreče in nezgode. Skoraj ne mine dan, da ne bi bila policiji prijavljena kaka manjša ali večja kolesarska ali motorna nesreča. Pogosti so tudi karamboli avtomobilistov in avtomobilskih nezgode. Toda doslej v mestu kljub naraščajočemu prometu še ni bilo večjih nesreč. Včerašnji dan pa bi lahko imenovali dan hudih nesreč. Pripetili sta se dve težki in ena lažja prometna nesreča.

Prva se je pripetila že dopoldne, in sicer pri Zmajskem mostu. Okoli 8. je zavil šofer Alojzij Mrgole z velikim tovornim avtomobilom s križišča Poljanske ceste v Koptarjevo ulico in z zadnjim delom dolgega avtomobila zadel 62letno staro Ano Trdinovo. Pri sunku je starka odletela na pločnik in nezavestna obležala. Rešilni avto jo je takoj prepeljal v bolnico, kjer se pa sploh ni več zavedla in je opoldne podlegla poškodbam.

Pokojna je bila rojena l. 1866. v Podgorici in je bila pred leti zaposlena kot delavka v tobačni tovarni. Zadnja leta je onemogla in je morala v mestno sirotišnico v Japljevi ulici. Kakor zatrjujejo očividci nesreče, je šofer vozil počasi, toda po sredi ceste, ker se je moral izogniti kotlom za kuhanje smole, vendar ga na nesreči ne zadene nobena krivda. — Starka je bila baje malo gluha in je vse signale s hupo preslišala.

Druga nesreča se je pripetila na Miklošičevi cesti okoli 18. Takrat je vozil proti mestu avtomobil g. Antona Kajfeža iz Ko-

čevja, Šofiral je neki Kordiš, ki je že dolga leta šofer pri omenjeni tvrdki. Sporedno z njim je vozil po Miklošičevi cesti na kolesu poslovođa tvrdke Pollak, Franc Habič. Nekako pri parku Kralja Petra je hotel Habič avtomobil prehiteti. To je pa postalo za njega usodno. Okrenil je namreč preveč na levo in tako ga je avtomobil zadel v zadnje kolo. Habič je radi sunka zadel s kolesa in priletel z glavom ob robnik pločnika. Pri padcu je bil težko poškodovan in je nezavestno obležal. Pripeljali so ga takoj v bolnico. Vso noč se ni zavedel in zdelo se je, da zanj ni več rešitve, danes dopoldne se je pa že nekoliko zavedel. Njegovo stanje je še vedno kritično. Kakor zatrjujeja prič nesreče slikar Dečman in neki Snajdek, šoferja ne zadene nobena krivda in jo je pripisati zgolj nesrečnemu naključju.

Miklošičeva cesta je radi svojega obsežnega prometa vedno torišče raznih nesreč, ki se najraje pripete na križiščih. — Vzrok je v tem, da na vsej Miklošičevi cesti ni nobenega stražnika, dasi bi bil nujno potreben. Iz vrst kolesarjev, avtomobilistov in pešcev smo prejeli že opetovane pritožbe, naj vendar policija pošlje tja stražnika, kajti sicer se utegne pripetiti še več nesreč. Na križišču Miklošičeve in Dalmatinove ulice je stražnik nujno potreben, bolj kot na Cojzovi cesti ali kjerkoli drugje.

Tretja manjša nezgoda se je pripetila na Poljanskem nasipu. Tam je podrl hlapec Jožef Zabkar z vozom kolesarja Jakoba Praznika iz Rudnika in mu precej poškodoval kolo. Pri padcu se je Praznik tudi nekoliko poškodoval.

Vedno strašnejše vesti o razdejanju tornada

V prizadetih pokrajinah je izbruhnila lakota — Tudi francoske kolonije so zelo prizadete.

— Paris, 20. septembra. Kolonijalno ministrstvo je dobilo uradna poročila guvernerja Guadelupa, ki poroča, da znaša število žloviških žrtev po ciklonu po uradnih cenitvah 660. Samo v St. Ani je bilo ubitih 70 oseb. Iz St. Louisa, ki ni mnogo trpel, javljajo pet mrtvih. V San Franciscu je 50 oseb postalo žrtev viharja. Kakor javljajo iz Newyorka, je po ciklonu zlasti trpela obala Karoline. 100 oseb je bilo ubitih. Število ranjenih znaša nad tisoč.

— Washington, 20. septembra. Glasom zadnjih poročil je zahteval zadnji tornado na Floridi nad 200 mrtvih in 500 ranjenih. V Palmbeachu je bilo ubitih 85 oseb.

— Paris, 20. septembra. Današnji ministr. svet bo razpravjal o vprašanju pomoči francoskim kolonijam Guadeloupe in Martinique, ki so bile po zadnjem orkanu

zelo prizadete. Ker so vse brežične postaje porušene, manjkajo o katastrofi podrobnosti. Orkan se pomika proti vzhodu in ogroža špansko luko Veracruz. V mestu Portorico živi prebivalstvo v najhujšem pomanjkanju in so izbruhnil zaradi lakote živli resni nemiri. Bahamski otoki so popolnoma uničeni in ravn tako Floridska obala. V mestu Jacksonville je orkan zahteval 33 mrtvih in 140 ranjenih. V Palembeachu je bilo ubitih 11 oseb.

— Newyork, 20. septembra. Glasom poročil je dosegel tornado Georgio, kjer je napravil ogromno škodo. Poročila o obsegu katastrofe manjkajo, ker so vse komunikacijske zveze pretregane. Zveza s Florido še vedno ni vzpostavljena. Toda kolikor je znano, so kraji Palembeach, Miami in Jupiter City zelo trpeli.

Napoleon Bonaparte

(III. filmsko historično predavanje ZKD.)

L. 1771. — V Brienu se kepajo gojenici francoske vojaške akademije Enajstletni Korzijež Bonaparte brani z nekoliko svojih tovarišev trdnjavo, katero je zgradil iz snega in ledu. Mirno in hladno, z neko notranjo strastjo kot vsak pravi vođa daie Bonaparte svoji mali skupini povelja; in ko mu prileti iz nasprotnega tabora kamen naravnost v čelo, se razljuži in v divjem naskoku osvoji s svojo odvaževljeno četo sovražno postojanko. Zmagovalec!

Enajst let kasneje! Začetek grozne francoske revolucije. Nemci in Avstriji so se navallili na Francijo, v Parizu kraljujejo bogovi: Danton, Marat in Robespierre. Grozovita žiljotina poje dan za dnem svojo smrtno pesem in hekatombe padejo kot njene žrtve... Nekoliko trenutkov pred zelo važno sejo se javi pri Dantonu mlad oficir in mu izroči neko pesem. Danton jo prečita in jo navdušen razdeli med zbrani narod. Navdušenje — brezklenčni triumf! Merzleja — himna revolucije — himna, ki je vredna več kot tisočero topov — kakor je vzklilnil mladi Napoleon!

O tej slavni dobi francoskega naroda predava v soboto in nedeljo pod okriljem ZKD. g. prof. Volavšek v prostorih Elitnega kina Matice. Njegovo predavanje snremlja eden največjih francoskih filmov »Napoleon Bonaparte«. Ta film slika vso dobo, v kateri je živel največji sin francoskega naroda. Pričnemo pri najevži mladosti in ga spremljamo do trenutka njegove največje slave. Grozovita francoska revolucija, vojni pohodi, velike bitke, slavne zmage itd. so snov tega gigantskega poučnega, zgodovinskega filma, katerega si mora ogledati sleherni izobraženec, zlasti pa naša mladina in dijaštvo srednjih šol. Predstave se vrše v soboto ob 14.30 in v nedeljo ob 11. uri dop. v prostorih kina Matice. — Cene sedežem so najnižje.

Pride! Pride! Pride! Pride!
Dumasov nesmrtni roman
Trije mušketirji

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 0 — 22.8925, Berlin 13.5575 — 13.5875 (13.5725), Bruselj 0 — 7.9136, Budimpešta 0 — 9.9240, Curih 1094.1 — 1097.1 (1095.6), Dunaj 8.004 — 8.084 (8.019), London 0 — 273.22, Newyork 56.85 — 57.05 (56.95), Pariz 0 — 222.43, Praga 168.32 — 169.12 (168.72), Trst 296.7 — 298.6 (197.6).

Efeki: Celjska 158 — 0, Ljubljanska kreditna 128 — 128 (128), Kreditni zavod 170 — 175, Večve 105 — 110, Ruše 265 — 285, Stavbna 56 — 0, Sešir 105 — 0.

Lesni trg: Tendenca nespremenjena. Zaključeni so bili 3 vagoni hrastovih plohov. Povpraševanje je za hrastove plohe od 80 cm naprej, od 2 m dolž. naprej, fco. vag. nakl. post. po 350 — 400.

Deželni pridelki: Tendenca nespremenjena. Zaključeni je bil 1 vagon turščice.

ZAGREBSKA BORZA.
Devize: Dunaj 801.90, Berlin 13.5725, Milan 297.6, London 276.22, Newyork 56.95, Pariz 222.43, Praga 168.72, Curih 10.956.
Efeki: Vojska škoda 442.

INOZEMSKÉ BORZE.
Curih: Beograd 9.1285, Dunaj 73.15, Berlin 123.85, Budimpešta 90.55, Praga 15.39, Milan 27.16, Pariz 20.29, London 25.205, Newyork 519.65.

Pogajanja za sklicanje razorožitvene konference

Razprava razorožitvenega odbora Društva narodov. — Anglija ima pomisleke proti takojšnjemu sklicanju razorožitvene konference.

— Ženeva, 20. septembra. Na včerašnjem sestanku razorožitvenega odbora Društva narodov je njegov predsednik nizozemski delegat Loudon predlagal, naj bi on sam v svojstvu predsednika pripravil razorožitvene komisije po vseh Francijo, Anglijo, Italijo, Japonsko in Ameriko, naj imenujejo delegate, ki bi se sestali v Parizu in skušali najti podlago za nadaljnje delo pripraviljalne razorožitvene komisije. Angleski delegat lord Gushendun se je protivil temu predlogu in izrazil mnenje, da ima predlog sicer najboljše namene, da pa ne bo imel tistega uspeha, katerega si predlagatelj obeta. Omenjene države so članice washingtonske pomorske konference, ki se bo leta 1931 avtomatično obnovila in proučila in efekt Loudena bi bil edino le ta, da bi pospešil revizijo washingtonskega dogovora pod popolnoma drugimi avspicijami. Nadalje je Gushendun izrazil mnenje, da prizadete države ne bodo pozdravile s simpatijo Loudonov predlog. Angleski listi, ki komentirajo ta predlog, povdarjajo, da je

treba pomisliti, da niso ameriške Zedinjene države zastopane v društvenem odboru in da je imel lord Gushendun radi tega popolnoma prav, ko je opozarjal na eventualni neuspeh predloga Loudena. Francoski delegat Paul Bounour je tekom diskusije predlagal resolucijo, v kateri se naproša Svet Društva narodov, naj povabi države, med katerimi ni prišlo do vprašanja sporazuma glede omejitve oboroževanja naj dovolje, da se obnovi delo pripraviljalne razorožitvene komisije.

— Ženeva, 20. septembra. V tretji komisiji Društva narodov so se vršile glede razorožitvenega vprašanja važne debate. Francoski delegat P. Bounour je zahteval, naj se dela pripraviljalne razorožitvene komisije in razosodiščnega in varnostnega odbora, Nadalajujejo na ta način, da se omogoči postopna omejitve oboroževanja paralelno z razvojem varnostnega vprašanja. Francoski delegat je izrazil končno željo naj bi se razorožitvena komisija sestala koncem leta 1928 ali pa v začetku leta 1929.

Pribičević o svobodoljubju režima

— Zagreb, 20. septembra. Svetozar Pribičević je včeraj popoldne dal novinarjem daljšo izjavo, v kateri se je med drugim dotaknil tudi zaplem zagrebskih listov ter zlasti ostro žigosal zaplembo »Hrvat« radi objave memoarjev francoskega ministrskega predsednika Poincareja, v katerih opisuje atentat v Sarajevu in druge dogodke iz l. 1914, ko je bil predsednik francoske republike. »Ti spomini,« je naglasil g. Pribičević, »stvorijo najbolj zanimiv dokument zgodovine novejšje dobe. Francozom ne bo treba več razlagati razmer, ki vladajo v naši državi, marveč jim bo treba samo sporočiti, da so bili konfiscirani Poincarejevi memoarji, pa si bodo znali sami ustvariti sliko razmer, ki vladajo pod sedanjim režimom, in razumeli bodo, s kom se moramo boriti.«

Pri tej priliki je g. Pribičević omenil tudi prepoved vlade, ki je bila izdana trdki gramofonskih plošč »Edyson Bell«. Trdka je posnela govore Pribičevića, dr. Mačka in dr. Trumbića na pogrebu Stjepana Radića in je hotela reproducirati gramofonske plošče. Četudi so bili ti govori dobesedno objavljeni v vseh listih, vlada sedaj ne pušči, da bi jih trdka reproducirala na gramofonskih ploščah. »Srbijanci naj sami presodijo, ali tak režim odgovarja svobodoljubju srbskega naroda,« je zaključil svojo izjavo g. Pribičević.

Podaljšanje zvezne pogodbe s Češkoslovaško

— Ženeva, 20. septembra. Ker preneha to leto veljavnost zvezne pogodbe med Jugoslavijo in Češkoslovaško, sta se včeraj v Ženevi setala dr. Beneš in dr. Marinković ter podpisala protokol, s katerim se neizpremenjeno podaljša ta pogodba.

Briand za zblizanje z Nemčijo

— Paris, 20. septembra. V razgovoru z dopisnikom »Berliner Tageblatt« je izjavil francoski zunanji minister Briand, da je francoska vlada absolutno naklonjena politiki za francosko — nemško zblizanje in da so imeli zadnji ženevski razgovori glede rešitve reparacijskega vprašanja in izpraznitve Porenja sijajn izid za obe državi, ki so vporabile to priliko, da popolnoma likvidirajo vojno in da odstranijo vse, kar bi ogrozilo svetovni mir

Seja vodstva KDK

— Zagreb, 20. septembra. Za današnjo sejo vodstva KDK je vladalo v vseh političnih krogih izredno zanimanje ter se je splošno pričakovalo, da bodo na tej seji sprejeti važni sklepi o nadaljnjem stališču KDK, do režima in o njeni akciji v narodu. Seje so se udeležili vsi člani vodstva, deloma pa so prisostvovali seji tudi nekateri v Zagrebu navzoči narodni poslanci. Novinarji so z velikim zanimanjem pričakovali objave sklepov. Ko pa je bila seja ob 12.45 zaključena, so udeleženci odklonili podrobne izjave o današnjih posvetovanjih, posl. Wilder pa je novinarjem sporočil, da se bo seja popoldne ob 17. nadaljevala ter da bodo sklepi, v kolikor so za javnost, objavljeni v posebnem komunikaju.

V Haagu smo bili zopet obsojeni

— Haag, 20. septembra. Včeraj je mednarodno razsodišče v Haagu izreklo sodbo v tožbi madžarske Komercijalne banke v Budimpešti proti jugoslovenski državi. Komercijalna banka zahteva odškodnino za denar, ki je bil svoječasno zaplajen v njenih podružnicah v Osljeku, Novem Sadu, Beogradu in Sarajevu. Jugoslavija je obsojena na plačilo zahtevane odškodnine. Od-

škodnina bo odmerjena po takratnem tečaju (oktober 1918) avstrijske krome na curiški borzi. Banka pa mora škodo, ki jo je utrpela, podrobno dokazati. V celoti gre za 3 milijone kron. Komercijalna banka se je v svoji tožbi opirala na to, da zaplajeni denar ni bil last madžarske države, marveč da je šlo za vloge privatnikov. Jugoslovenski zastopnik je stavil protizahteve ter skušal doseči vrnitev obveznic vojnih odškodnin jugoslovenskih državljanov, ki jih je banka odnesla v Budimpešto. Ta zahteva pa je bila zavrnjena in Jugoslavija obsojena na plačilo zahtevane odškodnine. V kratkem pridejo v razpravo tudi razne druge proti Jugoslaviji naperjene tožbe.

Orobiž z vseh strani

— Haag, 20. septembra. Nizozemski državni proračun za leto 1929-30 izkazuje 8,146.000 goldinarjev prebitka.

— Solija, 20. septembra. Bolgarska zbornica je odobrila zakonski načrt glede reorganizacije Bolgarske Narodne banke, kakor je zahtevalo Društvo narodov za dovolitev stabilizacijskega posojila.

— Buenos Aires, 20. septembra. Argentinska zbornica je soglasno odobrila zakonski načrt, ki predvideva 8-urni delavnik.

Ob 20-letnici zločinov avstrijske soldateske

Danes obhajamo 20letnico besnenja avstrijske soldateske in krvoprelitja, s katerim je avstrijski režim odgovoril na znane septembarske dogodke v Ptuj. — 20. september 1908 v Ljubljani in Celju.

Dvajset let je preteklo, odkar je naša kri pobrizgala ljubljanske ulice in so pod krogli nemiške vojaštva padle žrtve smrtno zadete ali vsaj hudo ranjene.

Dvajset let je že lepa doba. Ogromno se je že zgodilo med nami in okrog nas od onega časa in dovolj je drugih velikih dogodkov vmes, ki bi mogli po svoji silni tehtnosti zabrisati med nami spomin na 20. september leta 1908. A vendar se to ni zgodilo; obletnica septembarskih žrtev je prejškoslej tako pomemben dan, da še dolgo ne bomo mogli molče mimo nje.

Mlajša generacija bo morda drugače cenila pomen tega dne. Mislimo ono generacijo, ki bo poznala avstrijske čase samo iz knjig ali pripovedovanj starih ljudi. Ne bo si mogla več predstavljati onega miljeja, v katerem so se razvili septembarski dnevi in zato ne bo morda mogla razumeti pravega notranjega bistva tega znamenitega spopada, ki je toliko pomenil za takratni slovenski svet.

Cepprav se na sam večer 20. septembra ni moglo govoriti o pravem spopadu, marveč le o enostranski ataki avstrijskih nemških vojaških čet na slovensko ulico, vendar pomnijo oni dnevi v celoti pravi spopad dveh nasprotnih si sil.

Nasilja nemške in nemškutarke publike nad slovenskimi zborovalci v Ptuj niso bila izjemna dogodek, marveč le najtipičnejši akt v dolgi vrsti krivice, ki se je sistematično vršila nad Slovenci v spodnještajerskih in korških mestih in trgih. Nemške odnose nemškutarke večine v navedenih krajih so predstavljale samo neznanatno manjšino na kompaktnem slovenskem narodnem ozemlju in vendar so imele izjemno oblast nad teritorijem. Kjerkoli smo Slovenci nastopili s svojimi zborovanji, to mobilizirali Nemci in nemškutarji proti nam svoje nasilne elemente in nam z neomejeno brahlijalno silo onemogočili vsakršno tudi najmirnejšo in najskromnejšo manifestacijo. Ta normalna, naravnost absurda situacija je bila mogoča le, ker je avstrijska državna oblast zavestno in skrbno pomagala čuvati avstrijsko »narodno posest« in s sistematično politiko dosledno delala na to, da je umetno vzdrževala to posest. Zato je nasilni sistem nemške publike vedno iskral in našel pomoč vladnih krogov, kadar je šlo zato, preprečiti kakršnokoli manifestacijo, ki bi mogla dati pobude in poguma slovenskim masam za odpravo te kričeče nacionalne krivice.

Ptujski dogodki so pokazali absurdno stanje v najtočnejši osvetljavi. Zato so vzbudili najelementarnejši odmev v ljubljanskih manifestacijah in demonstracijah, ki kmalu niso bile samo delo nekaj stotin ljudi, marveč celotnega prebivalstva. V septembarskih dneh je privrkat seglo globoko v zavest širokih plasti našega naroda, da sta se izobličila dva nasprotna si tabora; eden, ki vrši krivico in vživa pri tem podporo habsburških državnih oblasti, na drugi strani slovenski narod, ki se ne samo pasivno zaveda, da se mu godi krivica, marveč je pripravljen nanjo tudi energično reagirati. Septembarski dnevi so bili spriče tega več kot običajen spopad med Slovenci in Nemci, so bili že prvi pričetek afronta slovenskega občinstva zoper habsburško državno oblast. Morda se velik ali celo poglaviti del onih, ki so demonstrirali po ljubljanskih ulicah, takoj takrat še ni zavedal tega afronta; ali prihodnji dnevi so v celoti duševnega doživljanja postavili pred našega skromnega človeka jasno spoznanje, da je treba v dosegu narodnih pravic stopiti v borbo zoper samo avstrijsko državno oblast. Kri, ki je poškropila ljubljanske ulice, je pripomnilo, da je postalo spoznanje resno in globoko in množice so postale preko noči zrele tudi za večja in smelejša dejanja.

To je ogromni pomen krvavih septembarskih dni pred dvajsetimi leti. Poglabili so našo nacionalno borbo in ji dali resnejši in odločnejši značaj, hkrati pa so jo tudi v silni meri popularizirali. Ni slučaj, da je septembarskim dnevom sledila vrsta zelo važnih enunciacij v slovenskem svetu, enunciacij, ki bi jih brez njih pač ne bilo. Aneksijsko krizo je spremljalo slovensko občinstvo z izrazitim protiaustrijskimi simpatijami in balkanske vojne so pokazale, da se v Slovenskem situacija presoja globoko resno, z velikih vidikov, kjer gre za vse.

Zato bo pripadalo septembarskim dogodkom v zgodovini za vedno odlično mesto. Pospešili so razvoj za ogromno mero in pripomogli, da je odtlej borbenost zorela vidoma.

20. septembra 1908 čez dan, zlasti pa ponoči je po Ljubljani divjala avstrijska soldateska in streljala na nedolžne demonstrante, ki so protestirali proti nemškemu nasilju radi znanih septembarskih dogodkov v Ptuj. Pokale so puške, kri je tekla in padale so nedolžne žrtve. Burni dogodki so starejšim ljubljancem še v živem spominu.

Okoli 20. zvečer je bilo v Šolskem drevoredu in Pred Škofjo zbranih več skupin demonstrantov, ki so žvižgali in prepevali

slovenske pesmi, ne da bi se protivili odredbam varnostnih organov. V Šolskem drevoredu je oddelk belgijcev, v Ljubljani najbolj osovražena vojaštva, naletel na skupino demonstrantov. Vodil jih je poročnik Mayer, ki je bil znan po svoji nardutosti in brutalnosti. Nekdo izmed demonstrantov ga je spoznal in zaklical: »Faj Mayer! To je dal poročniku povod, da je dal zatrobiti »Sturm« in izdal povelje, naj začno vojaki streljati.

Demonstranti so se v paničnem strahu razbežali na vse strani. Žal so pa zahtevali streljati nedolžne žrtve. Na Pogačarjevem trgu je krogla zadela 15letnega četrtošolca Ivana Adamiča. Začul se je bolesten klic in tik pred Škofjo se je Adamič zgrudil. Mlaka krvi je ostala na kraju, kjer je omlinil. Prihitele je katehet dr. Ješe, ki je dal težko ranjenemu zadnjo popotnico. Nesrečni Adamič je kmalu izdihnil. Zdravnik dr. Rus ju ugotovil, da je mrtev.

Druge krogla je zadela 22letnega strojnika Rudolfa Lundra iz »Narodne tiskarne«. Lunder sploh ni bil med demonstranti, marveč ga je krogla zadela, ko je šel s svojo nevesto. Zdelo ga je od zadaj in mu prebila pljuča, tako, da je bil nesrečnež takoj mrtev.

Pobesnelost avstrijske soldateske je pa zahtevala še druge žrtve. Tako je krogla zadela 18letnega sedmošolca Božidarja Borštnika. Prebila mu je obe nogi, a na levi noži mu je popočinoma zdrobila obe kosti. Težko je bil ranjen tudi 20letni mesarski pomočnik Mihael Golavsek, ki mu je krogla prebila glavno žilo. S prestreljenimi prsi so prepeljali v bolnico tudi 17letnega kovarškega pomočnika Albina Tomšiča. Dalje je bil ranjen na desnem stegnu 31letni delavec Pavel Štrukelj in zadet v trebuh 41letni brapec Martin Štrukelj. Ranjenih je bilo še več nedolžnih demonstrantov, med njimi tudi bratranec ubitega Adamiča Anton Adamič, katerega so vojaki z bajonetom od zadaj napadli in zabodli v hrbet.

Celje, 19. septembra 1928.

Danes je poteklo dvajset let od septembarskih dogodkov, ki so se v Ptujem odigrali tudi v Celju. Dolgo je 20 let, vendar pa so ti dogodki še vsem nam, ki smo živeli v Celju, v prav dobrem spominu. Spominjamo pa se jih, da bodo tudi oni, ki takrat še niso bili v Celju poučeni, s kakimi ljudmi se je imel boriti narodni življenj v našem mestu, dalje jih pokličemo v spomin še onim Celjancem, ki so v tistih časih odločno stali v narodnih vrstah, danes pa se ne sramujejo paktirati z onimi ljudmi, čijih bič in batina sta nekoč žvižgala tudi po njihovih glavah. V zadoščenje nam je, da bomo danes zvečer obhajali spomin na tiste dogodke v prostorih nekdanje nemške »Trutzburg«, v katerih so se takrat sklepali komploti proti narodnim Celjancem.

20. septembra leta 1908 je priredil »Klub slovenskih naprednih akademikov v Celju« v prostorih Narodnega doma veliko narodno slavnost, na katero je prišlo mnogo udeležencev tudi iz drugih krajev. Že vse dni pred slavnostjo se je po mestu šušljalo, da bo v nedeljo nekaj. Takratni nemški list »Drutsche Wacht«, ki je v svoji sobotni številki, to je bilo dan pred slavnostjo, javno pozival na poboje Slovencev. Vsa navodila je dajal »Amtsvorstand dr. Ambroschitsch na mestnem magistratu. Tudi so nemški trgovci, od katerih so po večini še danes vsi v Celju pridno zbirali denar, s katerim je bilo omogočeno fakinazi iz drugih nemškutarških krajev, priti na pomoč ogroženemu »nemškemu« Celju. Denar pa je moral biti na dan pobojev na razpolago tudi za gulaš in pivo, katere sta se pridno delila izstradanim nemškutarškim fakinom v Deutsches Hausu in drugih nemškutarških gostilnah.

Napočila je nedelja 20. septembra. Že v dopoldanskimi vlakci so prišli v Celje razni sumljivi ljudje iz Ptuja, Maribora in drugod, ki so se v Celju postavili pod komando urednika ptujškega »Stajerca«, Linhart. Dopoldne so jih v nemški hiši pridno napajali s pivom, da so dobili dovolj korajže za popoldne. Fakinaza je že dopoldne napadala po mestu posamezne slovenske ljudi. Popoldne pa Slovenci niso bili na ulici več varni. Pri vseh vlakcih se je fakinaza nastavila pred kolodvorom v špalir, ki je bil tako ozek, da so mogli posamezniki komaj skozi. Tuli so »heil« in pozivali izstopivše potnike k hajlanju. Kdor se ni odzval, po tem so brez usmiljenja padale gorjače. Vmes so bili tudi poštenti Nemci, ki se jim je tako divjanje gnusilo, tudi ti so okusili batine nemškutarških gorjač in prigodilo se je, da je bilo poleg Slovencev tudi par Nemcev občutno poškodovanih in so morali iskati zdravniške pomoči. Slovenske goste je fakinaza med tuljenjem in pretepanjem spremljala od Narodnega doma. Polcija je mirno gledala vse divjanje poukne družali, med katero so se zelo odlikovali uslužbenci celjskih nemških trgovcev, in ni storila ničesar v obrambo mirnih Slovencev. Če se je kdo pri policiji pritožil, se mu je primerilo, da je bil aretiran, gorje pa, če je dejansko kaj storil v svojo obrambo. Ko se je proti večeru drhal začela zbirati pred Narodnim domom, je bila resna nevarnost, da pride do krvave bitke in le treznim ljudem se je posrečilo pomiriti slovenske fante, ki so bili na dvorišču, da niso udrli iz hiše. Marsikateri hajlovec bi bil takrat že ne kaj več, odnesel svojo krvavo betico. Drhal je huronsko tulila pred Narodnim domom svojo »Die Wacht am Rheine«, razbijati si pri svetlem še ni upala. Pač pa je padlo več

strelav. Ko se je storil mrak, so demilirali najprvo Narodni dom, nato pa je bil pohod po mestu. Prišla so na vrsto razna slovenska podjetja in trgovci. Ne en napis, ne ena šipa nista ostala cela na slovenskih poslopih. Kamenje za pobijanje je bilo povsod pripravljeno. Ko je bilo vse

Pisane zgodbe iz naših krajev

Krvavi 100dinarski bankovec. — Tragedija v posloplju ministrstva. — Ciganska nadloga v Južni Srbiji.

Že tretji dan zagrebški kriminalni oddelk neumorno preiskuje tajinstveni umor branjevca Alojzija Škorjanca. Polcija ima zbran več ogromen material. Prebivalci Dolge poti kjer je imel umorjeni Škorjanc svojo barako, ne morejo policiji dati nobenih pravih podatkov. K Škorjancu so namreč zahajali ljudje iz najnižjih slojev, katerih prebivalci niso poznali. Na poziv zagrebškega redarstva so se pa kljub temu javili nekateri prebivalci Nove poti in povedali, kaj se je dogajalo pred starčevim umorom. Ovdajli so nekega mladega delavca, ki je skupno s tremi svojimi prijatelji kupil gramofon za 800 Din. Polcija je kmalu ugotovila, da ti niso v nobeni zvezi z umorom. Polcija se trudi, da bi našla vse one delavce, ki so se mudili v baraki na večer umora. Ima pa le približen popis in jih zato ne more izslediti. Detektivji iščejo tudi vse tiste delavce, ki so bili starcu dolžni večje in manjše zneske. Imena so našli v starčevih zapiskih, ker pa noben delavec ni prijavljen na zgluševalnem uradu, jih dosedaj še niso našli. Nekateri so celo pustili pri starcu svoje listine. Polcija je včeraj dopoldne iskala nekega mesarskega pomočnika, ki je bil v soboto odpuščen iz službe. Ugotovili so, da je bil dober znanec starega Škorjanca. Vse kaže, da je branjevca umoril neki njegov znanec, ker bi ga starac ne pustil ponoči v barako. Razen tega je policija iskala dva mlada delavca, ki sta se v neki gostilni v Kustošiji pogovarjala o zločinu in sta tako postala sumljiva. Detektivji so ta dva kmalu izsledili in takoj ugotovili, da nista v zvezi z umorom. Detektivji preiskujejo delavska stanovanja na Trešnjevki, da bi našli vse umorjenčeve dolžnike, in na Novi poti, da bi zvedeli od branjevčevih sosedov še kaj, kar bi pojasnilo strašen umor. Na vprašanje, kako je mogoče, da niso ničesar čuli, ko se je starac boril z morilcem, sosedje odgovarjajo, da je usodne noči deževalo in je bila noč zelo viharna. Zato ni bilo nikogar na cesti. Ulica je bila tudi v popolni temi, ker je veter ugasnil edine štiri svetilke, ki razsvetljejejo Novo pot. Včeraj okoli poldnega je pa policija dobila novo sled za morilcem. V čakalnici III. razreda je prišel mlad delavec in naročil v bifeju brizganeč. Delavec je dolgo pil in ni se zmenil za natakanevo zahtevo, naj povrne račun. Ko je privozil ljubljanski vlak, je neznanec potegnil iz žepa 100dinarski bankovec in z njim poravnal račun. Natakari ni pogledal, kakšen je bankovec. Neznanec delavec se je hitro oddaljil in se na pragu čakalnice še pogovarjal z nekim mladeničem. Ko je delavec pil svoj brizganeč, ga je natakari vprašal, kam potuje, nakar je odgovoril, da v Celje. Po govoricah sodeč, je bil Slovenec. Kmalu je natakari pregledoval denar v blagajni. Spomnil se je, da je bil bankovec, ki ga je sprejel od neznanega potnika, sumljive rdečkaste barve. Ko ga je ogledal matančneje, je ugotovil, da je krvav. Obvestil je o tem policijo, ki je takoj obvestila orožniške postaje, in policijo ob progi iz Zagreba v Celje z nalogo, da aretirajo sumljivega delavca, ki je najbrž morilec starega Škorjanca.

Včeraj se je odigrala v novem posloplju ministrstva za šume in rudnike v Beogradu pretresljiva tragedija. Delavci, zaposleni pri zgradbi, ki je malone že dograjena, navadno prenočujejo v nedovršenih prostorih podzemlja. Za te stanovalce dosedaj nihče ni vedel, ker so bili mirni in jih niti niso opazili. Včeraj pa je strašno vpitje v podzemnih prostorih alarmiralo vso okolico. Med delavci, ki so prenočevali v teh prostorih, sta bila tudi Alil Šušnjari in Džafir Bašić. Bila sta sorodnika, kajti Džafirjeva sestra je žena Alilovega brata. Oba sta bila rodom iz Orešca pri Bihaču. Živela sta skromno in čeprav nista bila prijatelja, se nista nikoli sprla. Včeraj ponoči pa je med njima nastal resen prepir. Oba sta istočasno pograbila nož. To je videl neki tretji delavec, ki je bil v sorodu z Alilom. Vstal je in se postavil med oba delavca, ker se je bal, da pride do pokolja. Delavca sta se res spopadla in obdelavala z noži. Šušnjari je zabodel Džafira v vrat in mu prerezal žile. Alil je pa zabodel Džafira naravnost v srce. Smrtno ranjeni Džafir se je oddaljil kakih 15 m in se zgrudil na tla. Alil se je pa med tem tudi zgrudil in obležal mrtev na stopnjicah. Pravi vzrok prepira ni znan. Tovariši, ki so delali z Džafirjem in Alilom, so izpovedali, da gre najbrž za osveto. Pripovedovali so, da je neki član Džafirjeve rodbine pred leti ubil člana Alilove družine in se je ta sedaj osvetoil. Preprič je nastal tako, da je Šušnjari izzval Bašiča. Obsoval mu je ženo in otroke. Džafir je očel devetih otrok. Alil je bil neženjen. Krava tragedija je vzbudila med delavci in beograjsko publiko splošno senzacijo.

Iz Beograda poročajo, da je velika skupina ruskih ciganov, ki je dosedaj prebivala v srezu Čuprija, preplavila končano, se je drhal povrnila v nemško hišo zadovoljna nad lumaštvom minulega dne, župan Jaborneg pa je hinavsko zaprosil za vojaško pomoč. Vojaki 87. pešpolka so okrog 9. ure zvečer zaprli dohode od Narodnega doma, v katerem se je med tem vršila slavnost.

srez Ražanj. Cigani, ki se potepajo okoli, kakor živina brez gospodarja, so dosedaj izvršili v tem srezu že neštete tatvine. Zato ih oblasti zasledujejo. Več sumljivih ciganov je orožništvo že aretiralo in oddalo v zapore. Cigani se pa ne zadovoljeje samo z manjšimi in večjimi tatvinami in vlomi. Kradejo tudi otroke. Tako je skupina ciganov pred dnevi našla na polju med Trstenikom in Kruševcem 4letno deklico, katero so cigani hoteli vzeti seboj. Otrok je zbežal pred cigani in se skrivil v kurozo. Šele proti večeru, ko so cigani odšli, je otrok prišel iz svojega skrivališča ter tekkel domov ter povedal, da so ga hoteli cigani odvesti. Starši so o tem obvestili orožnike, ki so dohiteli cigane in jih zaslišali. Cigani so seveda odločno tajili, da bi imeli namen ukrasti otroka. Orožniki so aretirali tri cigane in uvedli strogo preiskavo. — Tudi iz Vojvodine poročajo o veliki ciganski nadlogi. Pred dnevi je policija v Bečkerekcu izsledila cigansko roparsko tolpo, ki je že dolgo kradla in ropala po Bečkerekcu in okolici. Polcija je odkrila tudi veliko skladišče, kjer so cigani spravljali svoj plen. Čeprav so velik del ukradenega blaga že porabili in prodali, je bilo v skladišču še vedno blaga za 600 tisoč Din. Roparsko tolpo so tvorili sami cigani. Svoje delovanje so v zadnjem času razširili na vso Vojvodino. Polcija je ugotovila, da so v vlomi in kradli v 80 občinah. Na vesti imajo nad 200 vlomov in ropov. Osumljeni so tudi dveh umorov. Cigani so pri zaslišanju izpovedali, da so umorili samo nekega tovariša cigana, ker jih je hotel izdati. Cigansko tolpo so orožniki izročili sodišču.

Samo danes SVENGALI v dvorani »UNION« ob 8. uri zveč. Senzacionalni spored!

Spomenik vojnim žrtvam v Škofji Loki

V nedeljo 7. oktobra dopoldne bo na vojaškem pokopališču v Škofji Loki odkrit eden najlepših in največjih spomenikov žrtvam svetovne vojne. Vse ljudstvo, brez razlike, v Škofji Loki in okolici je žrtvovalo, da se oddolži žrtvam za našo svobodo in počasti spomin domačih in tujih junakov, ki so našli večni mir na tamošnjem pokopališču. 150 domačih in 340 grobov naših Hrvatov, Bosancev, Srbov, Dalmatincev, dalje vojakov Čehoslovaške, Poljske, Avstrije, Nemčije, Rumunije, Madžarske in Italije krije naša domača zemlja. Položili so svoje življenje na oltar domovine, za našo svobodo in čast našega ljudstva, da jih ohrani spomin na tako časten način. Narod, ki svojih žrtev ne zna ceniti, je zapišan poginul!

Koncepcija spomenika je izrazito slovenska. Na velikem podstavku iz kraškega marmorja, visokem 4 metre, in izdelanem po domačem kamnoseku g. Susteršiču, stoji zalujoča figura matere - Slovenke v narodni noži z avbo, dovršeno delo mladega akademskega kiparja Ivana Jurkoviča. Na lepem podstavku je vklesanih 150 imen padlih domačinov in lep stih, ki ga je poklonil v počast padlih naših pesnik gospod Oton Zupančič. Ornamentiko črk in križev na podstavku ter načrt za ograjo je izdelal zelo okusno in dekorativno g. profesor Grebenc.

Spomenik pa, ki predstavlja trpečo mater - Slovenko, zalujočo za izgubljenim sinovi in sočustvujočo z milijoni mater, ki obkoljuje svoje padle sinove, je obenem počastitev slovenske matere - žene in je celotni spomenik gotovo eden najlepših v Sloveniji, visoka himna miru in ljubezni, spoštovanja in bratstva.

Težke žrtve, ki jim ima odbor za postavitev spomenika, bodo najlepše poplačane, ako se občinstvo od blizu in daleč udeležil odkrilita tega spomenika in pohiti v nedeljo dne 7. oktobra k odkritju tega spomenika, ki se izvrši na najslavesnejši način. Začetek slovesnosti je v nedeljo ob 9. dopoldne s sv. mašo v župni cerkvi. Nato krene velik sprevod, katerega se udeležijo vsa društva brez razlike. Kolo jugoslov. sester, narodne moze, vojne organizacije, lovci, dalje svojci padlih žrtev itd. na vojaško pokopališče, kjer se slovesnost opoldne konča.

Popoldne ob 2. bo na Glavnem trgu velika ljudska tombola z množštevimi bogatimi dobitki, katere čisti dobiček je namenjen kritju velikih stroškov.

Škofja Loka je prvo slovensko mesto, ki je postavilo spomenik vojnim žrtvam, katerega prevzame tudi mesto v oskrbo in last.

Vsi vlaki bodo imeli avtozvezo ob prihodu in odhodu.

7. oktobra naj bo zopet velika manifestacija miru in ljubezni, zato naj pohiti ta dan vse v Škofjo Loko, da izkaže čast žrtvam za našo svobodo.

Beleznica

KOLEDAR.

Dnes: Cetrtek, 20. septembra 1928, ka-toličani: Evstahij; pravoslavni: 7. septem-bra, Morana.

DANAŠNJE PIREDDITVE.

Kino Matica: »Plesalka iz revije«.

Kino Ideal: »Huksvilski pesec«.

DEZURNE LEKARNE.

Danes: Sušnik, Marijin trg; Kuralt, Go-sposvetska cesta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA v Ljubljani.

Vse predstave se vrše v dramskem gledališču.

22. sept., sobota: Romeo in Julija, Premier-ski abonma.

23. sept. nedeljo: Ob 15. popoldne: Župan Stilmundski, Izven. — Ob pol 20.: Ba-ladera, Opereta, Izven.

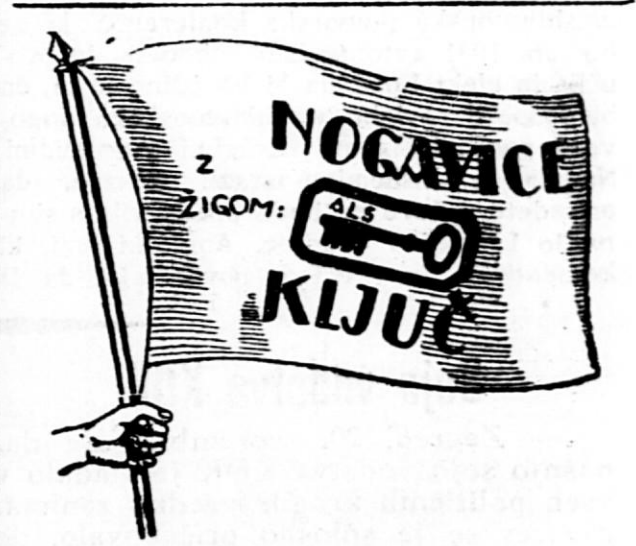
24. sept. ponedeljek: Zaprtlo.

25. sept. torek: Romeo in Julija, Red A.

Pepe pri Pepetu v kajbici

Nič ni pomagal, da je Pepe iz uredništva svari slavno sodnijo, naj bo s kustosdijo honestatis previdna in naj dobro premisli, preden posadi njegovega kolego na rčet. Posadila ga je kljub temu in zdaj ima preglavice. Pazniki od najvišjega do najnižjega so vsi nervozni in nesrečni, kajti takega gosta še niso imeli in ne vedo, kaj početi z njim. Hoteli so mu dali domačo uniformo, da bi ne motil enotnosti in ugleda našega Sing-Singa, pa je dejal, da on v taki paradi ne more sprejemati gostov, zlasti ne nežnega spola. Toda je s pravilnikom težko voditi borbo in mu je moral Pepetu kolega izročiti klobuk. Zdej hodi po Sing-Singu gologlav, kajti enotne uniforme tudi na glavi noče imeti. Že koj prvi dan se je slavnna sodnija prepričala, da je imel Pepe iz uredništva prav, ko je svari rtil. Njegov kolega je zvil tja, kamor so hodili naš ranjki cesar peš, pa so se vrata za njim liki začarana kar samo zaklenila. Razbijal je po njih, da je odmevalo po vseh kajbica in da ga je tistikrat slučajno posetil Pepe, bi bil alarm neizogiben. Slavnna sodnija bi bila uverjena, da je odlični gost odnesel Pete in pobegnil v inozemstvo. Kakšne bi bile posledice, si lahko mislimo. In tudi z menažo je bilo koj prvi dan križ. Pepetu kolega se je rčetu zoperstavil in mu morajo pošiljati gospod Krapež izdelke svoje kuhinje. Pa so imeli včeraj doma preveč opraviti in so na odličnega gosta slavnne sodnije pozabili. Revez je moral petkrat telefonirati, da je potolažil krulčič želoček. Pepe aperlira na g. Krapeža, naj v bodoče njegovemu kolegi redno dobavlja menažo.

V kajbico Pepeta niso pustili, ampak so poklicali njegovega kolego doli v pisarno. Pepe ga je vprašal, če se je kaj bal, ko je potkal na vrata kustosdije honestatis. Kaj, on, junak, vso vojsko na straži v Švici je prestal, pa bi se bal? Bal da se ni, samo stanovanje da ni prvovrstno. Postelja bi že lahko bila malo ličnejša in menkejša in tudi telefonsko celico bi lahko premestili iz kota na hodnik, kajti doma da ima to napravno skrito tam na kraju hodnika. Gospodje pazniki pa da so kavalarji in jih je treba javno pohvaliti. Za hvaljuje da se tudi svojim kolegom, da so mu napisali tako lepo odhodnico. Zdej da je kljub svoji skromnosti jako zaslovel in se mu obeta brhka nevesta s primerno priklado, kajti zani-manje zanj da je med ženskim svetom splošno, od kar je postal narodni mučenik katoliških škofov. Pepe mu jo od srca povišil in je prepričan, da se ga bo res katere usmiliła že zavoljo mučeniske slave.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Spordi

— Harley Davidson motocikli. Zanimivo je, da so v teku zadnjih dveh let postali motocikli ameriškega izvora, a med temi posebno Harley Davidson motocikli, najbolj priljubljeni. Ni čuda, da je omenjeni motocikel postal tako priljubljen. Ves svet govori o njem in o njegovi kvaliteti. — Ako pregledamo športna glasila, vidimo vsepovsod zmagov tega stroja. Naj omenimo samo par slučajev o sijajni zmagi Harley Davidson motocikla: v Nemčiji, Avstriji in Ameriki se je plasiral na mednarodnih tekmah na prvo mesto. Najboljšo zmago je dosegel na 16. mednarodni tekmi na Semmeringu, kajti tu je potokel mali 530 cm Harley Davidson vse ostale kategorije ter med motocikli dosegel najboljši čas dneva. Oporzarijamo na današnji zglas.

KDOR OGLAŠUJE, TA NAPREDUJE!

Dnevne vesti.

— Malo več uvidevnosti in razumevanja. Vpokojeni železnikar g. Ojster je izumil padalo, ki ima to veliko prednost pred vsemi drugimi padali, da se avtomatično in brez-pogojno odpre. Svoj izum je hotel dati na razpoložbo komandi zrakoplovstva in se je v ta namen s priporočilom oblastnega odbora Aerokluba v Ljubljani odpravil v Petrovaradin, kjer so mu pa povedali, da je strokovna komisija za preizkuševanje izumov v Pragi na letalski tekmi Male anta-nte in da naj izum postavi pri komandi zrakoplovstva, češ da bo preizkušen in da ga pravočasno obveste o rezultatu in da pri nas je vse mogoče in tako se je tudi izumitelju Ojstru pripetilo, da je komanda zrakoplovstva njegov izum kratkotalno odklonila, češ da ga ne potrebuje in zato tudi nima smisla preizkušati ga. O tem je komanda obvestila pismeno oblastni odbor Aerokluba. Baje je komanda ta čas nabavila 250 ameriških padal, za katere je plačala nad en milijon dinarjev. In v tem najbrž tudi glavni vzrok, da je bil izum našega izumitelja gladko odklonjen, ne da bi ga sploh preizkusili. Tako ovirajo in onemogočajo vsak napredek oni, ki so poklicani, da bi ga pospeševali.

— Povratek češkoslovaškega poslanika. Češkoslovaški poslanik na našem dvoru g. Jan Šeba se je vrnil v torek z dopusta in je prevzel svoje posle.

— Češkoslovaški pedagogi posetijo Ljubljano. Že včeraj smo poročali, da prispe v nedeljo iz Prage v Beograd okrog 30 profesorjev na češkoslovaških zavodih za slepo in gluhoonemo deca, da vrnejo našim stanovskim kolegom lanski poset na Češkoslovaškem. V Beogradu ostanje do petka 28. t. m., potem pa odpotujejo v Zagreb in v Ljubljano.

— Iz državne službe. Vpokojena je predmetna učiteljica dekliškega zavoda «Vesnac» v Mariboru Eleonora Tavčar - Mladič.

— V naše državljanstvo je sprejeta zabeznica iz Ljubljane Vera Ozeto.

— Dovoljeni in prepovedani listi. Notranje ministrstvo je uknilo prepoved glede uvažanja in širjenja v naši državi listov »Makedonijas«, ki izhaja v grškem jeziku v Solunu, židovskega profesionalnega lista »Egyenlöseg«, ki izhaja v madžarskem jeziku v Budimpešti in »Klagenfurter Zeitung«, ki izhaja v Celovcu. Prepovedalo je pa uvažati in širiti v naši državi list »Svijet«, ki izhaja v Newyorku, Pittsburgu, Chicagu in drugih severoameriških mestih.

— Pred justifikacijo Prpića in njegovih pajdašev. Stol sedmorce je kot kasnovski sodišče potrdil obsodbo in pozneje Prpićevem procesu. Stol sedmorce poenostil v kratkem svoj predlog pravosodnemu ministru, ki ga bo najbrž v celoti potrdil. Pričakovati je, da bo pravosodni ministrstvo v kratkem odgovorilo tako, da bi se našla justifikacija Prpića in njegovih pajdašev v oktobru.

— Povišanje dotacije gledališčem. V torek zvečer so razpravljali v finančnem ministrstvu o novem proračunu prosvet. ministrstva, ki je v primeri z lanskim za 10 milijonov skrčen. V letošnjem proračunu je postavka za zvišanje dotacije zagrebškega gledališča za 250.000, ljubljanskega pa za 50.000 dinarjev. Da s tem povišanjem našemu gledališčarju ne bo prav nič pomagalo, je samo ob sebi umevno.

— Angleški in skandinavski izletniki na Jadranu. V torek jutraj je prispel v Split velik prekoceanski parnik »Oxford« z angleškimi in skandinavskimi izletniki, ki so si dopoldne ogledali mesto, popoldne so pa posetili v skupinah Solun, Trogir in Kaštete. Profesor londonske univerze Hughes je izjavil, da na vsem potovanju niso videli tako krasnih rjev. Naša jadranska obala se mu zdi največja prirodna lepota vse Evrope, da poseti prihodnje leto večja skupina Angležev našo rivišero.

— Novi češkoslovaški konzul v Sarajevu. Prezident Masaryk je poveril vodstvo češkoslovaškega konzulata v Sarajevu višjemu ministrskemu komisarju dr. Fridrichu Neudnerju.

— Iz sodne službe. Deželnosodni svetnik pri okrožnem sodišču v Celju dr. Jakob Konda je premeščen k deželnemu sodišču v Ljubljani; v višjo skupino je pomaknjen deželnosodni svetnik pri dež. sodišču v Ljubljani Ivan Krjalj.

— Zahrvala. Vpodpisana se najiskrejeje zahvaljujem v svojem in v imenu uboge družine vsem tistim, ki so spremili na zadnji poti mojega nepozabnega, tako tragično preminulega moža Frana Kokalja in nam s tem lajšali nepopisno budo. Posebno se zahvaljujem g. vojno-mu kuratu in oficirskemu zboru 16. art. polka, kakor tudi vsemu cenjenemu občinstvu za mnogobrojno udeležbo. — Frančiška Kokalj.

— Umetniška Matica v Ljubljani. Že ob priliki junjske razstave na velesejnih je izdala Umetniška Matica lepak, naslovljen slovenski kulturni javnosti, v katerem jasno in jedrnatu poroča o svojih načrtih in ciljih in se za uresničitev teh obrača na ves slovenski narod. Vsa leta po vojni trpimo na tem, da vladam vedno sodobnimi likovnimi umetniki in občinstvom nekaj prepada, ki zavira razvoj in napredek slovenske umetnosti. Zato si je Umetniška Matica zastavila kot prvo nalogo, da prične s popularizacijo umetnosti, to se pravi, da naveže najmožje stike z občinstvom. Član Umetniške Matic postane lahko vsakdo, ki plača letno članarino. Razumljivo je, da je institucija, kot je Umetniška Matica, zelo odvisna od materialnega podpora. Ker pa je že njejino letošnje delovanje bilo zverženo s precejšnjimi stroški, izda letos za vse člane po eno originalno grafiko slikarja F. S. Stiploška. Zato poziva društvo vse člane, si plačajo članarino, da bo tako storjeno, obenem pa poziva vse, ki ljubijo umetnost, da se prijavijo kot člani na naslov: Umetniška Matica v Ljubljani, Dunajska cesta 35, kjer dobe tudi vsaj eventualna pojasnila. S tem

bodo najprej in z najmanjšimi stroški podprli pripomožilo. Številni članstva ji bodo priložnostjo k širšemu razmahu in delovanju, na katerega se pripravlja Umetniška Matica z novim letom. — Odbor Umet. Matic, društva za propagando sodobne likovne umetnosti in moderne galerije v Ljubljani.

— Vreme. Šele danes se je jelo vreme obračati na bolje in morda se nas nebo usmilil in nam pošlje zopet nekaj lepih solnčnih dni. S stanovitim lepim vremenom za enkrat še ni računati, ker značne depresije, ki je zajela zadnje dni našo državo, še ni konec. V južnih krajih, v Skoplju, Splitu in Dubrovniku so imeli pa že včeraj lepo vreme. Tudi temperatura je v jugovzhodnih krajih nekoliko poskočila. V Skoplju je bilo včeraj 32, v Dubrovniku 29, v Beogradu 28,9, v Splitu 28, v Zagrebu 22, v Ljubljani 18,6, v Mariboru 16 stopinj. Deževalo je nekoliko samo v Ljubljani, Mariboru in Zagrebu.

— V potu svojega obraza se je česlej pralo perilo. Radion je odstranil vsako muko, ker je dovolil da se perilo pol ure kuha, pa je perilo gotovo.

Iz Ljubliane

—lj Sokol I. objavlja, da se prične red. telovadba moške dece v petek 21. t. m. ob pol 6. uri zvečer ter bo redno vsak ponedeljek in petek ob pol 6. do pol 7. ure. Ob enem opozarja, da je pričela redna telovadba moškega naraščaja in to ob ponedelkih in petkih od 7. do 8. ure in članov v ponedelkih sredah in petkih od 8.15 do 9.45 zvečer. Za redno telovadbo ženskih oddelkov je bilo že javljeno. Zdravo! — Prednjački zbor.

—lj Dramatični tečaj, ki ga bo na željo mnogih povpraševani priredila Zveza kulturnih društev, se bo otvoril 2. oktobra. Poku se bo vršil vsak torek od pol 8. do 10. ure in bo obsejal deklamacije, dram, igre, režije, inscenacije. Vabimo vse zainteresirane, da izkoristijo to priliko, ker tečaj se bo otvoril le pri zadostnem številu gojencev. Šolnina znaša skupno 100 Din, plačljivih v petih obrokih po 20 Din. Vpisovanje se vrši v tajništvo ZKD. Dnevno od 9. do 12. in od 16. do 18. ure.

—lj Merkurjevi večerni učni tečaj. Trgovsko društvo »Merkur« bo otvorilo pri zadostnem odzivu 1. oktobra t. l. večerne tečaje za srbohrvaščino, nemščino, italijanščino, knjigovodstvo ter slovensko in nemško stenografijo. Tečaja za nemščino in italijanščino se bosta letos vodila v dveh oddelkih: za začetnike in kot višji nadaljevalni tečaj. Člani plačajo malenkostno učnino, dočim morajo nečlani, ako se prijavijo, postati člani. Prijave dnevno v društveni pisarni, Gradišče 17-I, od 10. do 12. dopoldne in od 3. do 5. popoldne. V sobotah popoldne se ne uraduje. 698n

—lj Dr. Zalar zopet redno ordinira.

—lj Pouk jezika francoščine, nemščine, angleščine, italijanščine, srbohrvaščine po Berlitzovi metodi za posameznike in manjše skupine. Vpisovanje in pojasnila Beethovnova ulica 7, pritličje, od 6. do pol 7. zvečer. — Prof. S. J. Jeras. 696n

—lj Svengaljev večer. Danes, v četrtek, 20. t. m. se vrši v veliki unionski dvorani senzacionalni večer, katerega priredi telepat Svengal iz izredno zanimivim sporedom. Predprodaja vstopnic v Matici knjigarni od 7. ure dalje v veži pred koncertno blagajno. 699n

—lj V novem lokalu na Kongresnem trgu št. 5 otvoril prihodnjega dne g. Alojzij Paulin prvovrstno krojačnico za dame.

—lj Kalvarija. Zveza slovenskih vojakov Ljubljana - Meste vabi v petek ob 8. uri zvečer vse sodelovalce pri tekih igri Kalvarija na sestanek, katerega se morajo vsi zanesljivo udeležiti na prireditvenem prostoru, kjer se bo igra v nedeljo zvečer ponovila. — Odbor. 700n

—lj Za Jugoslovensko Matico. Dijaki in dijakinje III. državnih realne gimnazije v Ljubljani so ob priliki »Dinarskega dne« zbrali za Jugoslovensko Matico 463 Din. Ob isti priliki je zbrala vesela družba v gostilni Blazinšek v Mislinjah 50 Din. Iskrena hvala! — Posnemajte!

—lj Ključek z napisom »Damm« ter s števil. 01.266 se je našel dne 8. t. m. v Zvezdi in dobi se ga v pisarni Jugoslov. Matic, Selenburgova ulica 7/II.

—lj Opozarjamo na jutrišnji koncert berlinskega simfonjskega orkestra v veliki unionski dvorani. Orkester uživa evropski sloves ter je eden največjih orkestrrov cele Srednje Evrope. Vodi ga slavni nemški dirigent dr. Ernst Kunwald. Predprodaja vstopnic v Matici knjigarni.

—lj Pobeg iz kazni. Policijska direkcija v Ljubljani je prejela včeraj dve brzjavki. Prva je bila iz Begunj in je javljala, da sta iz ženske kaznilnice pobegnili dve kaznjenci in sicer neka Kajfeževa in neka Kunstova. — Druga brzjavka je bila z Bleda in je javljala, da je bila neka ženska ukradena hranilna knjižica. Orožniki so brzjavili, da naj policija takoj prične tati. Če bi slučajno hotel denar dvigniti.

—lj Razne tatvine. Male tatvine so vsak dan registrirane v poročilih na policijski direkciji. Če niso slučajno dejniki, so pa kotesa. Včeraj je bilo slučajno bolj suho vreme in zato je bilo več kolezarjev na cesti. Toda tudi kolezarski tatovi niso počivali. Ukrajeni sta bili dve kolesi in sicer eno mestnemu stavbeniku Hugu Schellu iz veže hotela Union, drugo pa Tomažu Meringerju iz Pražakove ulice. Prvo kolo je bilo vredno 800, drugo pa 1000 Din. — Antonija Kredan, hči posestnice iz Rožne doline, je prijavila policiji, da ji je 17. t. m. nekdo odnesel iz stanovanja skoraj nov ženski plašč, vreden 1000 Din. To je že drugi plašč, ki ji je bil ukraden.

Ali ste se že naročili na „Ponedeljek“?

Iz Celja

— Narodni Celjani! Udeležite se danes polnoštevno spominke slavnosti septemberskih dogodkov v Celjskem domu!

— Šolska poliklinika, ki je med počitnicami ustavila svoje delo, je zopet pričela posloovati.

— Mestnemu kinu v Celju. Prebivalstvo izraža željo, da bi Mestni kino predvajal pogreb Stjepana Radića. Saj ta film predvaja povsod drugod, tudi v Avstriji.

— Umrl je v Prožinski vasi tamešnji gosliničar in trgovec g. Anton Glasšek.

— Občni zbor Ljudskega vseučilišča bo v petek 21. t. m. ob 18. uri v meščanski šoli.

— Redni letni občni zbor francoskega krožka se vrši v četrtek 27. t. m. ob 6. uri v krožkovem lokalu v Narodnem domu.

Zločin matere in sina

Prebivalstvo Los Angelesa je zelo razburljivo, ki ga je izvršil sin farmarja Steward Northcott. Na policiji se ji se je zglasil 15letni deček Sanford Clark, ki je izjavil, da je bil izvršen na neki farmi blizu Los Angelesa grozen zločin. Farmarjev sin Steward in njegova mati sta izvabila štiri dečke v starosti 9 do 12 let na farmo, kjer sta jih najprej strahovito mučila, potem pa umorila in zakopala. Trije umorjeni dečki so Američana, eden je pa iz Mehike. Njegovo truplo so našli brez glave.

Preiskava je dognala, da se poznajo na vseh truplih sledovi sadističnega mučenja. Vse štiri dečke so pogrešali v Lon Angelesu že dva meseca. Clark, ki je morilca ovdaji, je izjavil, da je Northcott ugrabi ljudi njegja, da pa se mu je posrečilo pobegniti. Na policiji se je zglasil, ko sta Northcott in njegova mati že izginila s farme. Oblasti domnevala, da sta pobegnila morilec in njegova mati v Kanado. Policija je aretirala morilčevega očeta, ki je osumljen soudeležbe pri umorih. Farmarjev sin se je zelo zanimal za vse podrobnosti znanega zločina Edwarda Hickmanna, ki je umoril 12letno dekletko Marijo Parker. Zanimal se je tudi, kako je morilec pobegnil v Kanado. O morilcih ni duha ne sluha.

RAZSTAVA

TISK
7.-21. X. 1928
LJUBLJANSKI VELESEJEM

Minister - zidar

Angleški finančni minister Winston Churchill ima za seboj zelo burno preteklost. Najprej je bil vojak potem novinar in zgodovinar, pozneje slikar in slednjič se je lotil politike. Bil je izvoljen za poslanca in postaje državnik. Toda že kot državnik se je naenkrat odločil za zidarstvo poklic.

Nedavno je odšel na dopust na svoje posestvo Westerham. Tam je opazil, da je hiša premajhna in da bi kazalo privedati stransko poslopje, da bi imel več prostora. Poklical je odnatega zidarskega mojstra Baruesa in z združenimi močmi sta začela zidati. Prvo teden načrt, da bi hišo samo povečal, je Churchill opustil in zdaj gradi novo hišo, v kateri bo osem sob. Gradi jo lastnorčno. Čim so v Londonu zvedeli, da je postal finančni minister zidar, so se takoj napotili k njemu novinarji in vprašali zidarskega mojstra Baruesa, kako je z novim pomočnikom zadovoljen.

Barnes je odgovoril, da še nikoli ni imel tako dobrega pomočnika. Churchill dela zelo hitro in človek bi mislil, da ima pred seboj poklicnega zidarja. Rad občuje z zidarji, ki se ne morejo dovolj načuditi, da zna tako odlični državnik priti za vsako delo. Na stavbišče prihaja zgodaj jutraj in dela do ene popoldne, a ob dveh je že zopet na stavbišču in dela do šestih zvečer. Nosi staro modro obleko, ki je že vsa ožujena in oškropljena z apnom. Edina razlika med njim in pravimi zidarji je v tem, da nosi rokavice. Gospod minister zida v rokavicah. Dva para jih je že raztrgal, zdaj je pa kupil debele zimske in upa, da mu bodo zadostovale do konca. In še nekaj je, kar pričja, da ni pravi zidar. Churchill med delom ne drži v ustih pipe. Namesto nje kadi cigaro, ki mu se med delom tudi večkrat ugasne, ker se mu zelo mudi.

Bliža se konec zidanja in ministrskega dopusta in vaščani so radovedni, čemu bo služila novo poslopje. Vprašali so Churchilla, ki je odgovoril, da človek nikoli ne ve, kaj ga čaka in da se lahko obrne njegova usoda tako, da bo moral stalno bhati na kmetih. Človek bi mislil, da se boji Churchill boljševizma. Toda Anglež se ničesar ne boji. Ne boji se tudi, če je državnik.

„Veselite se z menoj“

pravi mlada gospa Mica. „Zmeraj bom vesela in dobre volje, ker mi ne preti nikaka težka muka, odkar RADION pere sam.“

Varuje perilo!

Novo čudo moderne tehnike

V torek popoldne so preizkusili v Friedrichshafnu nov zrakoplov »Groß Zeppelin«. — Prvi polet se je zelo dobro obnesel in Nemci so zadovoljni z novim zračnim kolosom.

V torek je moderna tehnika zopet triumfirala. V Friedrichshafnu ob Bodenskem jezeru je startal k novemu poletu nov zračni koles, pravo čudo moderne tehnike, Groß Zeppelin. Start in prvi polet se je posrečil in vsi nemški listi podrobno poročajo o poletu. Seveda so opisali tudi sleherni žebelj na že tolikokrat podrobno opisanem in fotografiranem zrakoplovu.

Prvi polet bi se moral vršiti že v soboto, pa je dr. Eckener raje počakal, da je zapihal ugodnejši veter. Pred ladjedelnic v Friedrichshafnu se je zbral velika množica radovednežev, prispeli so gostje in tujci iz vse bližine in daljne okolice, da prisostvujejo prvemu poletu. Vsi hoteli so bili prenapolnjeni z gosti in tujci.

Točno ob treh popoldne je policija daleč na okoli pred ogromno zgradbo, v kateri se je nahajal »Groß Zeppelin«, zastražila ves prostor. Kmalu je dal kapitan dr. Eckener povelje, začel se je žvižg in počasi se je pričel ogromni zračni kolos premikati iz velikega hangarja, ki se je zdel zanj skoraj premajhen kajti nad njim je bilo jedva še pol metra prostora, baš toliko, da je mogel iz hangarja. Počasi se je pomikala ogromna zračna ladja. Že so se pojavile prve gondole, videl se je velik napis »Groß Zeppelin« D. L. Z. 127. Prikazale so se zadnje gondole in čez pet minut je bila zračna ladja na prostem.

Iz zrakoplova, ki ga je na vrveh držalo 300 mož, so vrgli balast, zabrneli so motorji in zračna ladja se je dvignila približno 100 metrov visoko. Počasi se je okrenila proti jugu in odplula. Spremljalo jo je več aeroplanov in hidroplanov. Šele ko so potegnili zrakoplov iz hangarja, je množica videla kako ogromen je. V zraku se je zdel kot ogromna lesketajoča se riba. Pogled nanj je bil veličasten. Ko je zrakoplov plul v zraku je bilo videti, da je kljub svoji masivnosti in ogromnemu obsegu zelo elastičen in gibčen. Dolžina prvega vodilnega zrakoplova je bila 11krat večja od premera, dočim je pri »Großu Zeppelinu« samo 7,7 krat. Zrakoplov je namreč zgrajen za najmodernejših principih in čeprav znaša njegov premer 30,5 metra, je zračni odpor neznamen, ker je njegova konstrukcija v tem pogledu naravnost fenomenalna. Zračni odpor je tako neznamen, da skoro ne pride v poštev. Vse to so pridobitve moderne tehnike, ki je znala izkoristiti vse, kar se je dalo. V zraku se je zdel zrakoplov majhen in nihče ni pomislil koliko truda in znoja je bilo treba, predno je bil dograjen. Porabili so 14 km žice in tri milijone žebeljkov, z blagom se mora-

li prevleči 20.000 kvadratnih metrov površine in jo pobarvati.

Zrakoplov je krožil skoraj dve uri v zraku, bil je nad Konstanco in se je okrog 18.40 vrnil na prostor pred hangarjem. Dr. Eckener je bil s prvim poletom zelo zadovoljen. Izjavil je dopisniku Wolfovega urada, da je »Groß Zeppelin« na prvi vožnji pokazal, da odgovarja vsem zahtevam in da je nemška tehnika tudi v tem primeru dosegla svoj cilj. Že prvi poskusni polet je pokazal, da se bo dala hitrost novega zrakoplova zvišati na 120 km na uro. Na vsak način je pa hitrejši nego »ZR III«. Zrakoplov je sposoben za vsakega manevriranje, višinska in stranska krmila so izvršeno funkcionirala.

Mi smo barbari

»Evening Standard« je priobčil v maju zanimiv članek, v katerem klasificira evropsko civilizacijo. Članek je zelo obširen in je vzbudil v angleški javnosti splošno pozornost tako, da so ga ponatisnili tudi drugi angleški in mnogi inozemski listi. Clement Vautel ga je zasledil v angleškem dnevniku »Japan Times«, izhajajočem v Tokiu. Vautel meni, da je to prvotni članek tokijskega lista in da je ideja nastala na japonskih tleh. V resnici je pa izšel članek v Londonu in napisal ga je Anglež, Seveda zato ni treba slabo soditi o Angliji, vendar se pa zdi čudno, da je pisec članka vrstnil Francijo in Belgijo med napol civilizirane države. Sicer se pa avtor sam tega zaveda in zato pripominja, da je Francijo vrstnil med polcivilizirane države, dasti mu bodo mnogi to očitali, toda ravnati ni mogel drugače kajti Francozi so sicer inteligentni in imajo mnogo genialnih mož, na drugi strani so pa največji materialisti v Evropi. Francozi so rojeni trgovci in vsak Francoz misli samo na denar. Kar se pa tiče polbarbarov in pravih barbarov, pa avtorju ni treba ničesar pripominjati, ker je njegova klasifikacija povsem točna, seveda v njegovih obeh.

Pisec omenjenega članka je razdelil evropske države takole: Civilizirane države: Švedska, Škotska, Danska, Holandska, Anglija, Norveška, Madžarska, Švica in Nemčija.

Napol civilizirane države: Francija, Belgija, Avstrija, Češkoslovaška.

Barbarske države: Italija, Irska, Portugalska, Španija, Grška, balkanske države in Turčija.

Nas je torej Anglež vrstnil med barbare, Madžare pa med civilizirane narode. Kolikor so mu bili znani zadnji dogodki v naši državi, se res ni mnogemu zmotil.

Roger de Beauvoir:

Sužnja

Roman.

III.

Oba apostola.

Komaj je zavila gondola v svitu mesečine za vogal Grimanijeve palače, jo je ustavil čolnar pred skromno hišo sredi ozkih ulic okrog sv. Joba.

Trije kavalirji so podali sv. Petru spoštljivo roko, da izstopi iz gondole. Odvedli so ga za mrežo slabo razsvetljene predsobe, v kateri je bilo več vrat. Sv. Pavel je zapovedal svojemu nebeškemu tovarišu, naj mu sledi v sobo, kavalirjem je pa namignil, naj odidejo.

Ko sta stopila apostola v veliko sobano, v kateri je bilo namesto pohištva mnogo alkimističnih naprav, peči in lijakov. Je sv. Pavel je zapovedal svojemu jetniku brado in odložil svojo rekoč:

— Oprostite, gospod Casanova! — Cagliostro! — je vzkliknil dozdnevni sv. Peter in stopil dva koraka nazaj.

Vsa presenečena sta se spogledala in nekaj časa je bilo vse tiho. Slednjič je Casanova prekinil mučno tišino.

— Kaj pomeni ta neumestna sala? — je vprašal sv. Pavla. — In kako ste zvedeli? Naj bo že kakorkoli, za to šalo mi boste odgovarjali. Motite se. Če mislite, da jo spravim mirno v žep.

Cagliostro ga je škodoželjno gledal. Prijel ga je za roko kakor učitelj šolarčka, rekoč:

— Gospod Casanova, malo je manjkalo, da niste prišli v temnico, kajti prokurator se vrne še noč iz Padove. Opozoril ga je njegov kuhar Guaspolo. Da ni bil napovedan markizov povratek, bi ne bil motil vašega sestanka.

— Torej vam moram dati zadoščanje, dragi mojster. Toda kdo je vam povedal, da bom večerjal s signorino? — Armenec, ki je pripravil večerje in

ki hodi včasih sem, da zakuri drugače peč, da... one, v katerih kuba razne kemikalije, moj dragi! Mar ga niste rabili tudi za druge posle, ko ga je kanonik Paskal odpustil iz službe? Naročili ste mu, naj se potika pred palačo Grimani in pazi na vse, mar ne?

— Res je in bog mi je priča, da mu polomim vse kosti, če ga le najdem.

— Zakaj pa? Menda vendar ne zato, ker me je opozoril na to srečo? Mar ni sreča obnoviti prijateljstvo z možem vaših zaslug? Kaj nisva bila prijatelja v Nemčiji? Ali se ne spominjate, da mi je bila čast priigrati od vas v Berlinu malenkostni znesek?

— Tritisoč cekinov, če se ne motim. Še zdaj sem vam dolžan, priznam brez ovinkov. Toda vi imate vražjo srečo v igri!

— To negiram. Glejte, nočoj sem sklenil izgubiti in sicer vam na ljubo. Vi imate v žepu nekaj pristnih dukatov, slišal sem jih zvenketati, ko ste stopili v čoln. Igrali boste v moji igralnici, ki jo imam v tej hiši. Da, v Benetkah se skrivam pod imenom grofa Lippone, a človek si pridobi zaupanje samo, če na videz izgublja. Smilite se mi in občudujem vas. Potrudite se torej, da čim več izgubim. Ti trije kavalirji, ki ste jih videli in ki so vas tako dostojno aretirali v markizini spalnici, nama bodo nočoj zelo dobrodošli. Bom že poskrbel, da zamašim vrzeli, ki nastanejo v mojem mošnjičku.

Vi ste torej v Benetkah, grof Cagliostro... pardon, grof Lippone?

— Šele teden dni. A vi?

— Predčerašnjim sem prispel in priznati moram, da me je bilo strah, ko sem stopil na beneška tla. Stanujem v podstrešni sobi pri Ponte del Paradiso. Zadržena doža so prisilili, da je podpisal dekret proti meni. Ze tri leta se klatim po svetu in da ni dedščine, ki jo pričakujem po svoji stari teti grofici d' Agnati... Potrebujem jo nujno, kajti v Nemčiji, dragi grof, se ne da več oskubiti niti najhedašnji baronček.

— Zalostna, a bridka resnica je, da imava oba tako smolo. Vsi ste izgnani iz Benetk kakor pravite. Seziva si v

roke. Da, dragi moj, mene so prav kar izgnali iz Francije.

— Res?

— Da, zaradi malenkosti, ki so pa predolge, da bi jih opisoval. V tej deželi so se vsi zakleli proti meni. Filozofi, ki groze, da postanejo tako spretni kakor dečki najinega kova, plemstvo, čigar lakomnost in nevaležnost spravi pravega genija ob ves pogum. In pravim vam, dragi učenec, da nisem za nobeno rabo več, od kar sem pred petnajstimi leti v Franciji zapravil svojo srečo.

— Šalite se... Kaj pa nočojšnja zvičaja?

— Prav pravite, to je bilo edino sredstvo, da se znova seznanim z vami. Lisica proti lisici. In če se bova razumela...

— To je moja želja. Bili ste moji učitelj in rad bi se vam vsaj deloma odložil.

— Duhoviti in talentirani ste, dragi Casanova.

— Ne samo to, imam nekaj, kar naju lahko reši krempljev beneške policije.

— Kaj hočete reči s tem?

— Da loviva v Benetkah srečo, pri tem pa plavava proti toku. Vi se ne prestanite trenirati v magiji in v vsem kar more preslepiti modre in bedaste ljudi, jaz se pa ženem neprestano za denarjem in ženskami, za dvema oblačkoma, ki se kaj hiro razpršita. Jaz imenitno predstavljam Naslado, vi pa Zmešnjavo.

— Se en razlog več, da si seževa v roke, dragi Casanova! Cemu sem prišel v Benetke? Tega še ne vem. Za zdaj si skušam pomagati s sleparijami pri kartah in v tem pogledu sledim samo primeru najodličnejših mož republik. Se nočoj vam moram predstaviti vrlega kalina, ki sem ga slučajno izvolhal... nekega francoskega markiza, s katerim sem se pred leti seznanil v Parizu in ki je obdržal svoje ime tako, da sem ga nedavno v kazini takoj na prvi pogled spoznal. To je ekscentričen mož, ki je prispel v Benetke za zabavo. Malo izobražen, pač pa ve mnogo no-

vic. Zanjubljen, pogumen, podjeten in naiven da je veselo. V Parizu sem ga oskubil, v Benetkah ga moram natakiniti na raženi. On zelo hvali dom grofa Lippone. Dan za dnev večerja in se valja pod mizo v kavarni »Pri orlu«. Pomirite se: to je francoski markizek, ki zna piti in igrati, kakor se igra samo v Parizu...

— Zelo rad bi se seznanil z njim. Kako se piše?

— Markiz Eusebius de Soluces... Plemič, dečko iz najbolje družbe. Nikoli bi ne uganil, čegav nečak je ta vrli prijatelj kart.

— Kakega versailskega mogotca, ki mi ni hotel zapustiti milijonov.

— Kaj še. Njegov stric je gospod de Sartines.

— De Sartines!... najstrašnejša in največja veličina?

— Zalibog da, dragi moj, isti de Sartines, ki mi je zavidal prirojene čarovnije, mojo skromno tajnost pri kartah, zlasti pa mojo tajno palačo v Parizu, ki je bila noč in dan odprta. Ko je dal francoski kralj Ludvik XV., ki je storil marsikaj dobrega, pa naj govore ljudje o nem kar hočejo, ko je torej dal grofu de Saint - Germain stanovanje v Chambordu in sto tisoč frankov, da bi mogel nemoteno delati poizkuse z barvami, ki naj bi zasigurale francoskemu suknu trpežnost, mi je neki minister naročil, naj zapustim Francijo. Bal se je moje vdice, mojih kozmetičnih sredstev in mojih čarovnij. On, ki bi ga bil lahko ubil s steklenico navadne vode ali pa pomladil po svoji volji.

Krotilec slonov - morilca

Said Alija, najslavnejšega krotilca slonov, so našli te dni umorjenega v njegovem stanovanju v londonskem zoološkem vrtu. Njegovo truplo je ležalo v mlaki krvi, kraj nje pa okrvavljeno bodalo. V času umora so videli blizu krotilčevega stanovanja napol nagega Indijanca, ki je bežal čez cesto. Policija ga je po opisu kmalu izsledila in aretirala. To je bil drugi indijski krotilec slonov v londonskem zoološkem vrtu, Indijec Saniri.

Said Ali je veljal splošno za najboljšega krotilca slonov. Največji ameriški cirkusi so mu ponujali sijajen angažma, toda Ali je ostal pri londonskem zoološkem vrtu, kjer je imel slone, ki jih je sam vzgojil in zelo ljubil. Najbolj divjeje slona, ki so ga dobili Angleži iz Indije ali Afrike, je v kratkem ukrotil. Zato so ga često vabili v inozemstvo, zlasti v Ameriko, da bi pomagal krotiti slone. Toda vedno se je vrnil v London k svojim ljubljencem. Pred dvema letoma je dobil londonski zoološki vrt dragocen prirastek. Siamski kralj mu je namreč posodil za dve leti belega slona. Beli slon je v Siamu redkost in časte ga kakor kralja, a v Indiji ga celo obožujejo. Z belim slonom je prispel v London tudi krotilec Saniri, ki se je kmalu sprijaznil s Said Alijem. Ali ga je slednjič pregovoril, naj ostane pri londonskem zoološkem vrtu in tako je postal njegov asistent.

Nedavno je dobil londonski zoološki vrt nov prirastek — celo čredo slonov. Said ali se je mudil ta čas v Indiji in zato je bilo nadzorstvo nad sloni poverjeno Saniriju. Dva mlada slona sta bila po zelo divja in Saniri ju ni mogel ukrotiti. Zato je ravnateljstvo brzojavilo Said Aliju, naj se takoj vrne v London. Po povratku je začel takoj krotiti mlada slona, ki ju je kmalu popolnoma ukrotil. To je postalo zanj usodno. Saniri se je čutil osramočenega in začel je sovražiti Said Alija, ki ga je nekega dne zahrbtno napadel in umoril.

Gospodične in gospe!

Poslušajte se ugodne prilike in prijavit se k pouku za izvrševanje lasne garderobe. Pričetek sistematičnega pol dnevnega pouka 1. oktobra. Modni ateleje M. Šarc, Ljubljana, Miklošičeva cesta, vhod Pražakova ulica, III. nadstropje, palača Pokojninskega zavoda.

Ogromen prihranek izdatkov.

Za vsakovrstno blago za moške in ženske obleke, za razno perilo, kamgarni, sukno, blago za ženske plašče, raznovrstni parhenti za obleke in perilo.

SEZIJSKA RAZPRODAJA.

Kamgarni za moške obleke od Din 110.—, razno sukno za moške obleke od Din 40.—, za ženske plašče od Din 60.—, volneno blago za ženske obleke, dvojna širina, Din 34.—, različni kambriki od Din 10.—, vsakovrstni parhenti od Din 9.— naprej.

Suknena obleka, 3.20 m blaga z vso dobro podlogo Din 230.— 1681

Vse navedeno se dobi samo v manufakturni trgovini

IVAN KOS — LJUBLJANA
Sv. Petra cesta št. 23.

Ne zamudite ugodne prilike! Oglejte si blago!

svetujemo Vam nabavo samo edino naj-

boljše in trpežno kolo, šiva ni stroj „Gritzner“

in švicarski pletilni stroj „Dubled“, istotam najboljši pisalni stroj v instrukciji in materijalu „Urania“

samo pri:

Josip Petelinc-u
LJUBLJANA. Telet. 2913

Velika revija znamenitih „Haller-girls“
v »Ufinem« veličimu lepote, razkošja in ljubezni

Plesalka iz revije

V glavnih vlogah priznana »Ufina« zvezdnika
DINA GRALLA WERNER FUETTERER

Blesk oderskega življenja. Pod nadzorstvom stroge guvernantke. - Preoblečen kot portir. V avtu z revijsko zvezdo. Ljubezen. Poroka proti volji sorodnikov. Škandal na poročni dan. Ljubezen premaxa vse ovire.

Mladini prepovedano! Mladini prepovedano!

Predstave ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

Priporočamo, da si radi stalno razprodanih predstav osebno ali telefonično (št. 2:24) rezervirate vstopnice v predprodaji!

ELITNI KINO MATICA
Telefon 2124. Pri vseh predstavah jazz-band orkester.

Strojepisni pouk

se vrši vsak dan od 6.—9. ure zvečer. Učna ura 4 Din. Vpisovanje vsak dan od 6.—8. zvečer. Christofov učni zavod, Ljubljana. Domobranska cesta 7, I. n. 1499

Družabnika

iščem za dobro vpeljano trgovino z mešanim blagom na deželi. — Potreben kapital 60.000 dinarjev. — Ponudbe pod Družabnik/311 na upravo »Slov. Narod«.

Stručnice

razne stroje in orodje, avtomobile in motorje kupim. Ponudbe poslati na F. Batfel, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 82-T

Ivan Pakiž, Ljubljana

je preseleli svojo trgovino z urami, zlatino in srebrnino s Starega trga 20

Pred Škofljo 15

Prodajam ure, zlatino in srebrnino s 25odstotnim popustom. 1679

Proda se

velika mehanična ključavnica delavnica, opremljena s 25 raznimi stroji. Ponudbe na Oglasni zavod REKORD, Sarajevo. 1680

6 sodov za vino

dobro in čisto ohranjenih, od 250 do 300 litrov, po nizki ceni prodam Polzve se v Kolodvorski ulici 26. 1683

Klavirje, pianine

Hözl-Heitzmannove, od vsch svetovnih in domačih umetnikov najbolj priznane, dobite na najmanjše obroke ali na posodo izključno le pri tvekdil Alfonz Breznik, Mestni trg 3, poleg magistrata. 1682

1,200.000 Din je zadel...

ali pa: 60, 80, 100, 200, 300, 400 ali 800 tisoč Din je zadel ta in oni čitate vedno v novinah, ko se vrši žrebanje v V. (milijonskem) razredu državne razredne loterije.

Vsako zavidu tem srečnejšem dobljena bogastva in marsikdo vzklikne:

„Da bi jih zadel jaz“.

Da tudi vi zadenete tak dobiček, je potrebno, da si kupite našo srečko drž. razredne loterije kajti, še nihče ni prišel do dobitka brez srečke.

Milijonski razred prične z žrebanjem že prvega novembra, zato je zadnji čas za naročitev srečk. Imamo le še nekaj neobnovljenih srečk, ki jih bomo poslali onim, ki bodo srečke takoj naročili po spodnji naročilnici. Tako boste igrali že v IV. razredu. Zrebanje tega razreda se bo vršilo že 5. oktobra. Naročilnico izstrižite in jo natančno izpolnite. V kuverti jo odpošljete na naslov:

Zadružna hranilnica r. z. z o. z. Ljubljana, Sv. Petra cesta 19.

Naročilnica.

Zadružna hranilnica. r. z. z o. z. Ljubljana, Sv. Petra cesta 19.

Posljite mi takoj sledeče srečke IV. razreda drž. razredne loterije in sicer:

- celih po Din 400—
- polovičnih po Din 200—
- četrtinskih po Din 100—

Posljite mi poštno položnico, da vam znesek takoj nakažem.

Podpis in natančen naslov.

Razločno pisati!